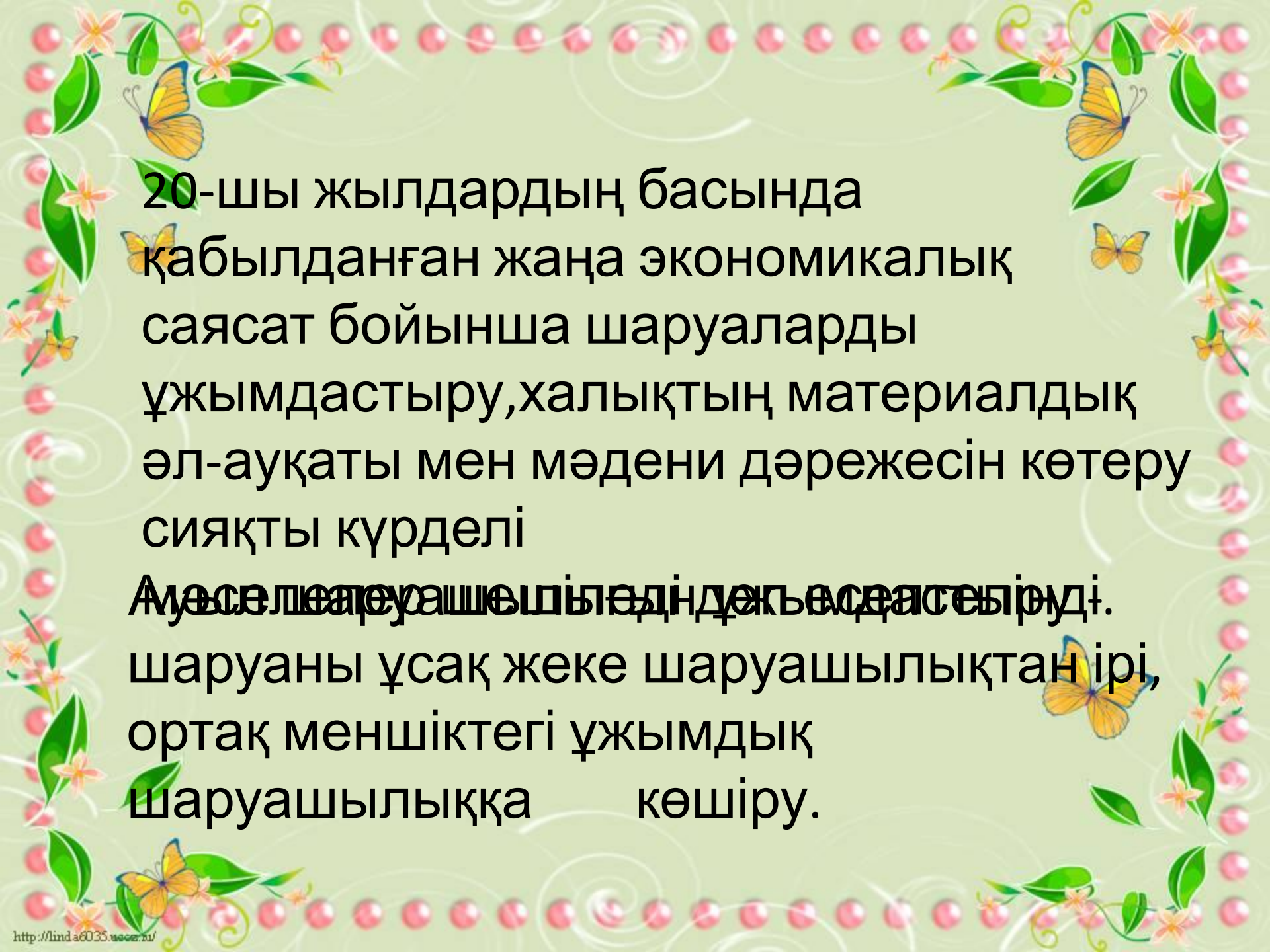

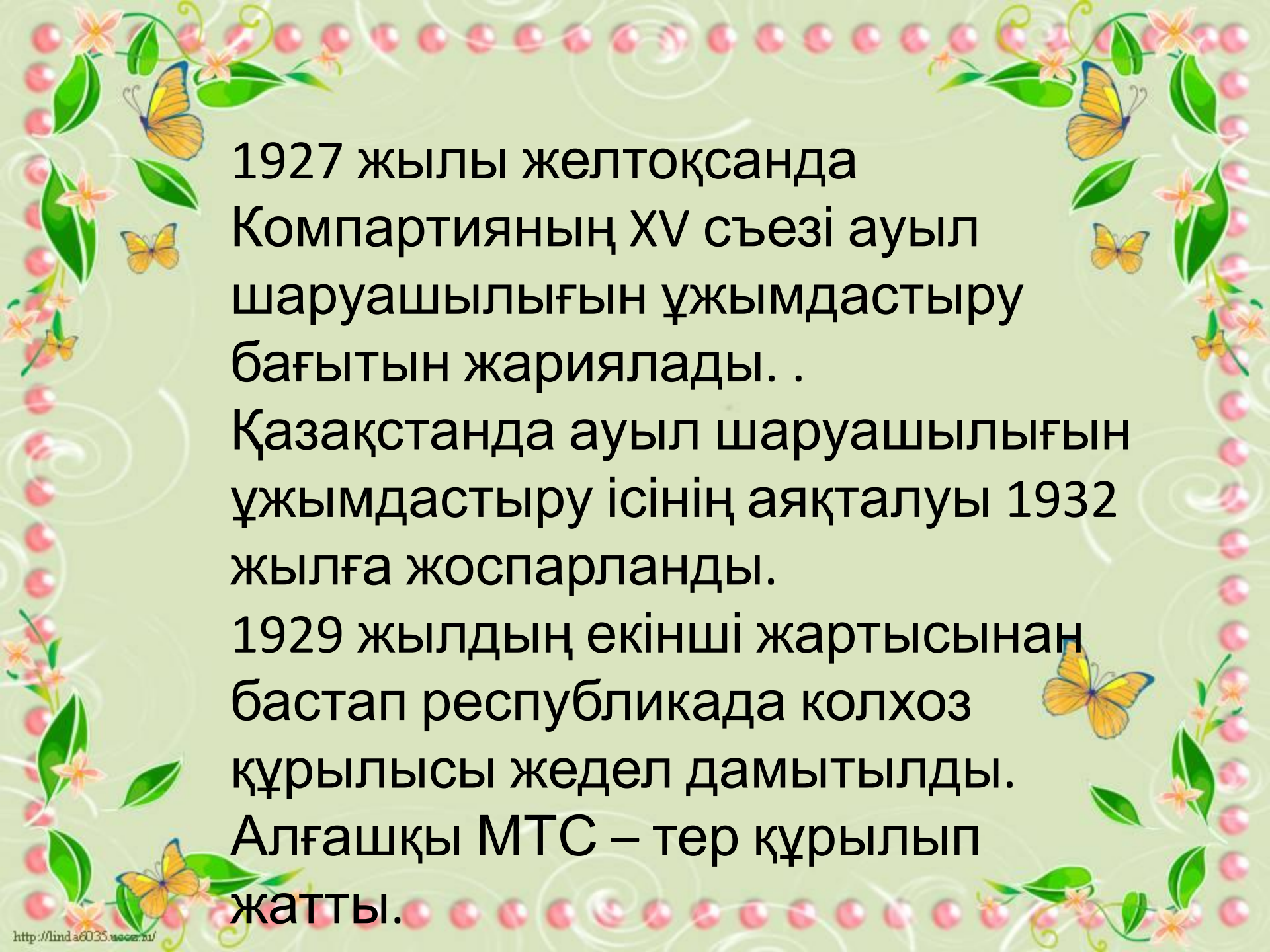
Қазақстанда ұжымдастыру саясаты

20-шы жылдардың басында қабылданған жаңа экономикалық саясат бойынша шаруаларды ұжымдастыру, халықтың материалдық әл-ауқаты мен мәдени дәрежесін көтеру сияқты күрделі

мәселелерді шешудің мақсаты ретінде ұжымдастыруды.

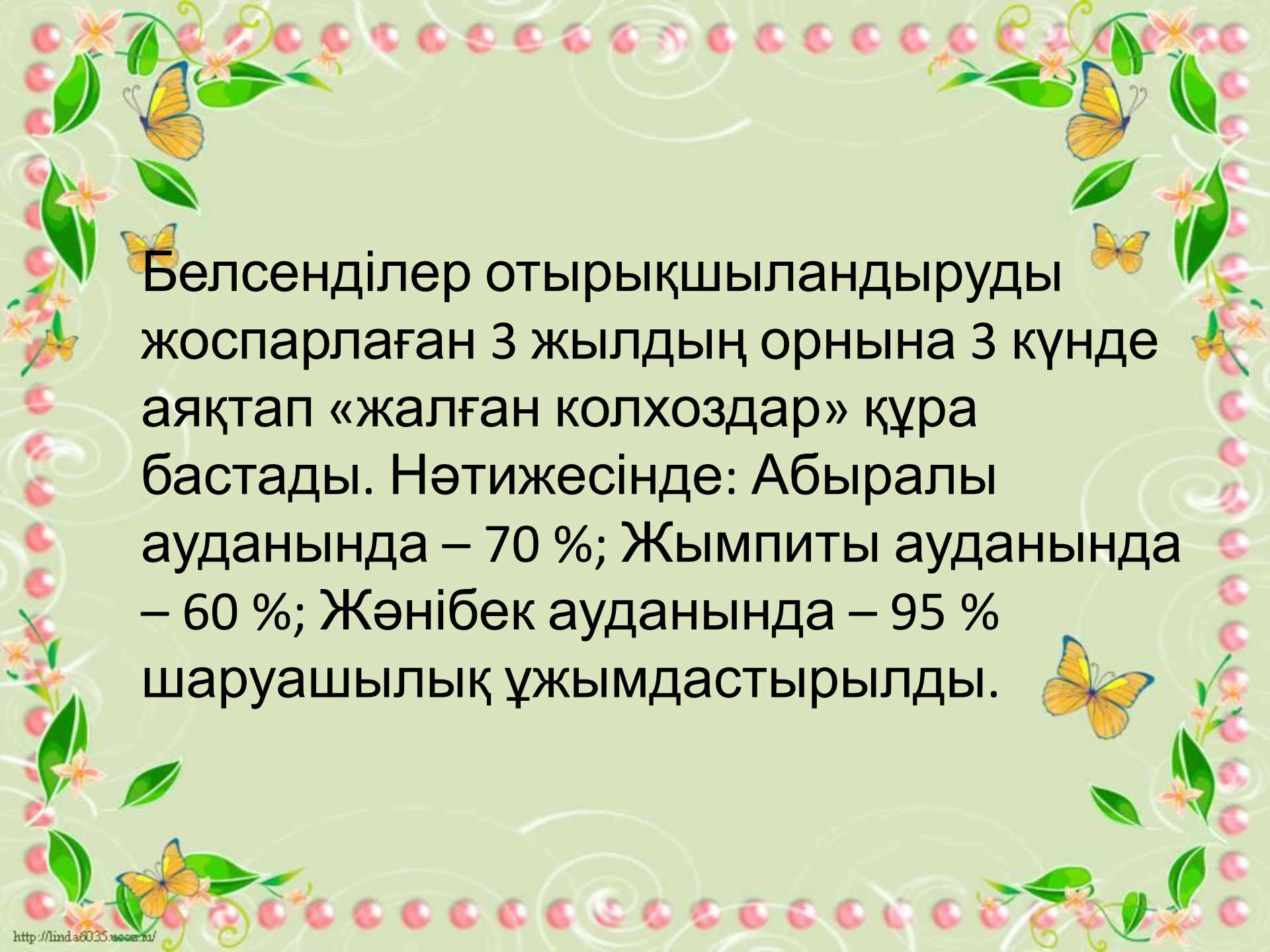
шаруаны ұсақ жеке шаруашылықтан ірі, ортақ меншіктегі ұжымдық шаруашылыққа көшіру.

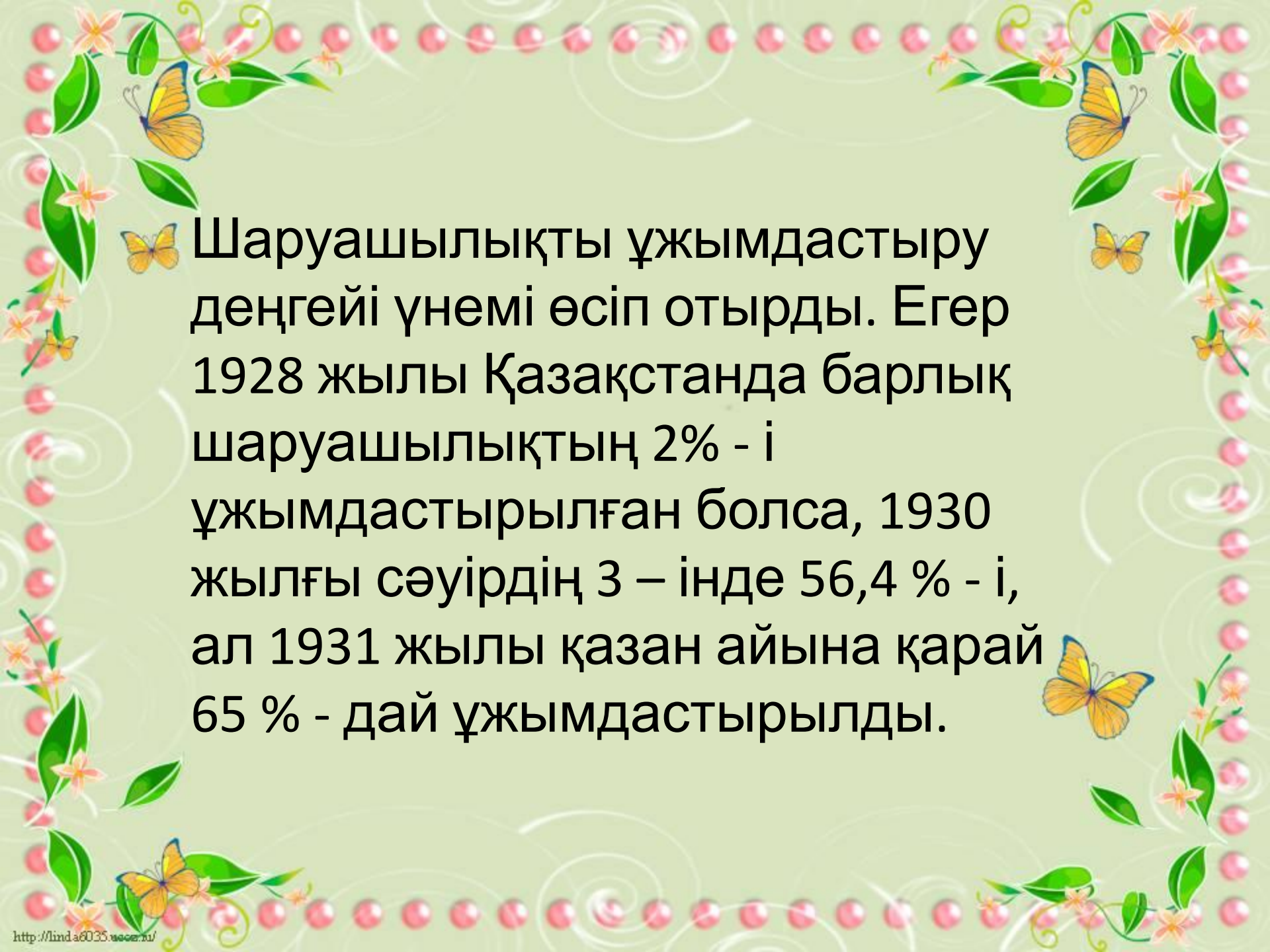
1927 жылы желтоқсанда
Компартияның XV съезі ауыл
шаруашылығын ұжымдастыру
бағытын жариялады. .

Қазақстанда ауыл шаруашылығын
ұжымдастыру ісінің аяқталуы 1932
жылға жоспарланды.

1929 жылдың екінші жартысынан
бастап республикада колхоз
құрылысы жедел дамытылды.
Алғашқы МТС – тер құрылып
жатты.

Белсенділер отырықшыландыруды жоспарлаған 3 жылдың орнына 3 күнде аяқтап «жалған колхоздар» құра бастады. Нәтижесінде: Абыралы ауданында – 70 %; Жымпиты ауданында – 60 %; Жәнібек ауданында – 95 % шаруашылық ұжымдастырылды.

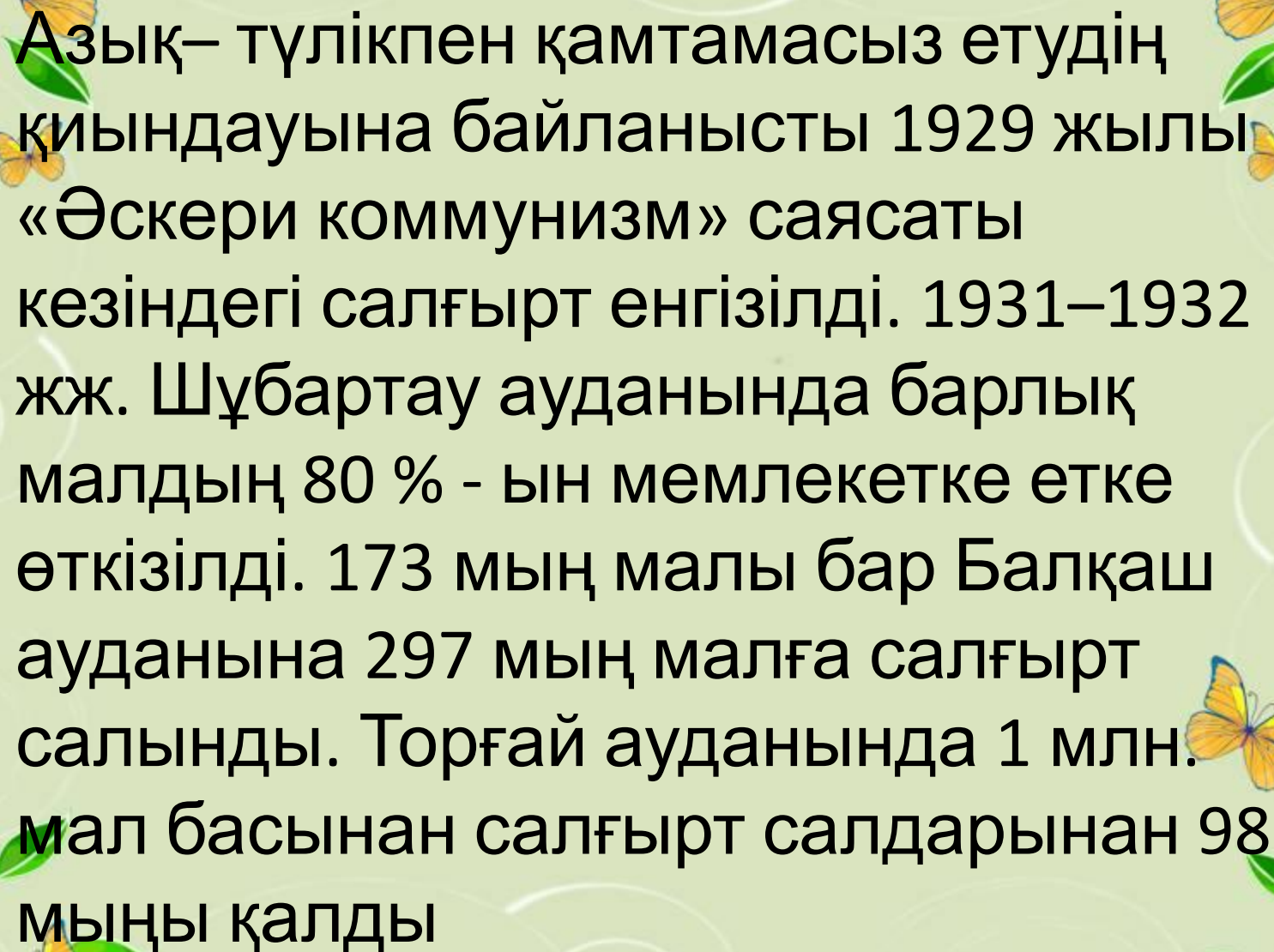
Шаруашылықты ұжымдастыру деңгейі үнемі өсіп отырды. Егер 1928 жылы Қазақстанда барлық шаруашылықтың 2% - і ұжымдастырылған болса, 1930 жылғы сәуірдің 3 – інде 56,4 % - і, ал 1931 жылы қазан айына қарай 65 % - дай ұжымдастырылды.

- 1928 жылы 27 тамызда «Ірі байлар мен жартылай феодалдарды тәркілеу және жер аудару» туралы декрет қабылданды.
- Көшпелі аудандарда 400-ден аса;
- Жартылай көшпелі аудандарда 300-ден аса ;
- Отырықшы ауданда 150-ден аса ірі қарасы бар адамдар тәркіленді.
- Егер адам бұрыннан артықшылықтарға ие болып келген топқа жатса, онда оны мүлік жағдайына қарамастан жер аударған.
- Байлардың шаруашылығын тәркілеу және тап ретінде жою жөнінде үкімет жанынан Орталық комиссия құрылды. (Е.Ерназаров).
- 1928-1929 жылдары 1027 байдың шаруашылығы тәркіленді , 145 мың ірі қара тартып алынды және көптеген ауыл шаруашылық еңбек құралдары колхоздарға берілді.
- Жалпы қуғын-сүргінге ұшыраған байлардың саны 1034-ке жетті .
- Жоспар орындау үшін орта шаруалар да жазаланды

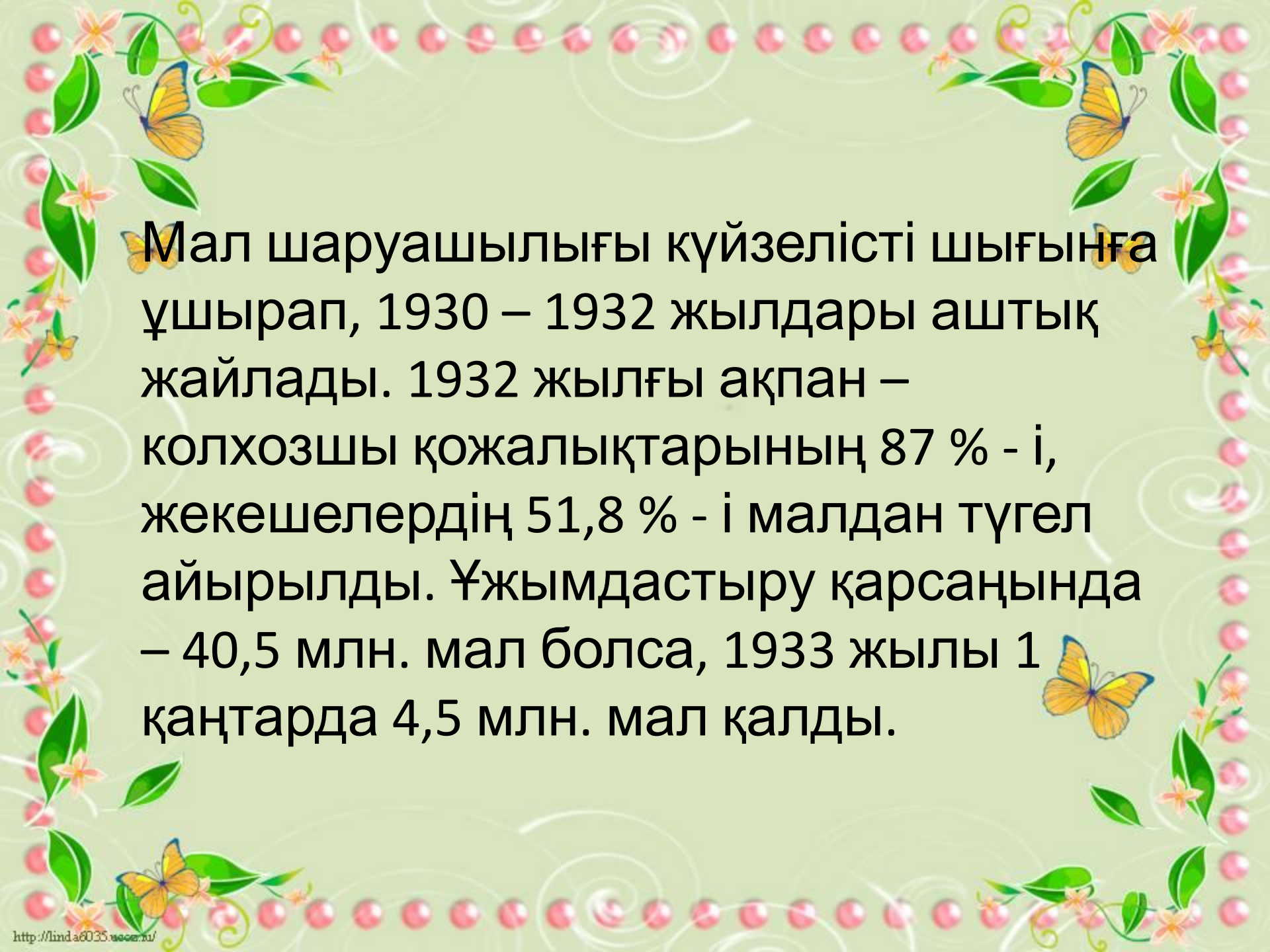
Нәтижелері:

1. 1932 ж. Колхоздардағы малдың - 87 %; жекешенің 51 % малы қырылды;
2. Астық өндіру 9 дан 3 % кеміді;
3. 40,5 млн (1927 ж.) малдан 4,5 млн мал қалды (1933 ж.
4. “Ұлы аштық” басталды:
 - 1930 ж. 313 мың;
 - 1931 ж. 755 мың;
 - 1932 ж. 769 мың адам (барлығы 1,750 млн немесе қазақтың 40 % аштан қырылды;
 - 1,10 млн, адам өзге елдерге көшті

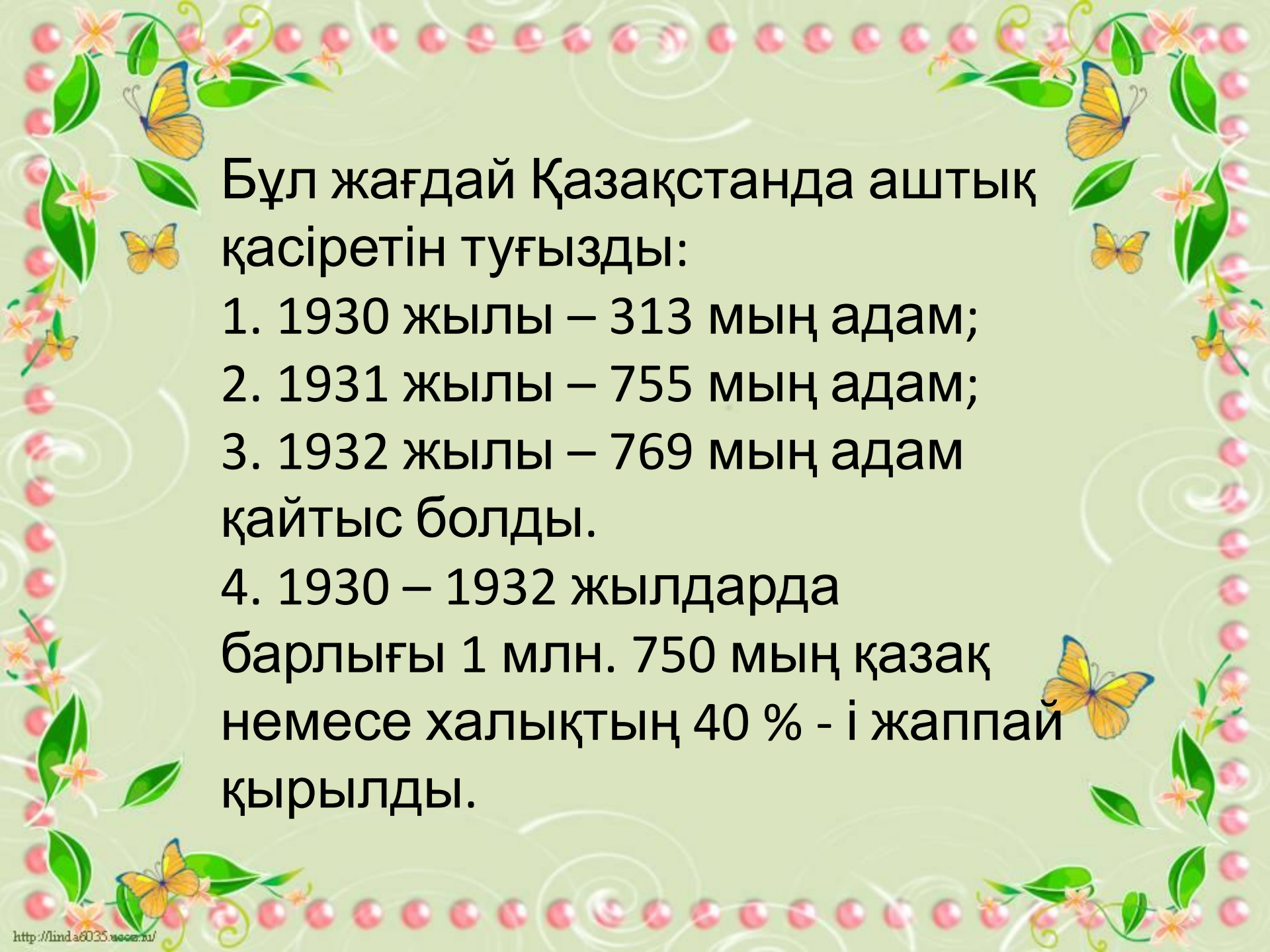

Азық– түлікпен қамтамасыз етудің қиындауына байланысты 1929 жылы «Әскери коммунизм» саясаты кезіндегі салғырт енгізілді. 1931–1932 жж. Шұбартау ауданында барлық малдың 80 % - ын мемлекетке етке өткізілді. 173 мың малы бар Балқаш ауданына 297 мың малға салғырт салынды. Торғай ауданында 1 млн. мал басынан салғырт салдарынан 98 мыңы қалды

Мал шаруашылығы күйзелісті шығынға ұшырап, 1930 – 1932 жылдары аштық жайлады. 1932 жылғы ақпан – колхозшы қожалықтарының 87 % - і, жекешелердің 51,8 % - і малдан түгел айырылды. Ұжымдастыру қарсаңында – 40,5 млн. мал болса, 1933 жылы 1 қаңтарда 4,5 млн. мал қалды.

Бұл жағдай Қазақстанда аштық қасіретін туғызды:

1. 1930 жылы – 313 мың адам;

2. 1931 жылы – 755 мың адам;

3. 1932 жылы – 769 мың адам қайтыс болды.

4. 1930 – 1932 жылдарда

барлығы 1 млн. 750 мың қазақ немесе халықтың 40 % - і жаппай қырылды.

“Бесеудің хаты”. Аштық туралы Ф.И.

Голощекинге

Авторлары:

- **Ғабит Мүсірепов** – жазушы;
- **Мансұр Ғатаулин** – Қазақ мемлекеттік баспасының меңгерушісі;
- **Емберген Алтынбеков** – Алматы Комвузының қызметкері;
- **Мұқаш Дәулетқалиев** – Алматы Комвузының қызметкері;
- **Қадыр Қуанышев** - Қазақ АКСР мемлекеттік жоспарлау комиссиясының сектор басшысы

Сталинге хат

- Авторы – Тұрар Рысқұлов;
- Қызметі - РКФСР Халық Комиссарлар Кеңесі Төрағасы И. Сталиннің орынбасары;
- Уақыты: 1933 ж. 11 наурыз;
- Мазмұны: Қазақ өлкесіндегі қалыптасқан ахуал мен аштық туралы

Халық көтерілістері

1. Созақ көтерілісі.

- Жетекшісі - Сұлтанбек Шолақов;
- Қатысқан адам саны 5 мыңдай адам;

2. Ырғыз көтерілісі (Ақтөбе).

- Ақжарқын Қанаев

3. Жетіқара және Батпаққара көтерілістері (Қостанай);

4. Қарақұм көтерілісі (Қызылорда);

5. Зырянов көтерілісі (Шығыс Қазақстан);

6. Адай көтерілісі (Маңғыстау).

Оларды арнайы ОГПУ отрядтары талқандады.

Ұжымдастыру

салдары

- ✦ Ауылдың ғасырлар бойы қалыптасқан өмір салтын күйретті.
- ✦ Қазақ қоғамының әлеуметтік негізі жойылды.
- ✦ Ғасырлар бойы көшпелі өркениет жасаған тіректер қиратылды.

Назарларыңызға
рахмет